

sed certus, amicus amico, cum quo audacter posses in tenebris micare.)

Καὶ οἱ σχολιασταὶ τῶν ἀνωτέρω συγγραφέων, καθώς καὶ οἱ λεξικογράφοι, εἴτε Γάλλοι, εἴτε Ἰταλοὶ, εἴτε Ἀγγλοὶ, ἐξηγοῦσι τὸ micare τοῦτο, διὰ τοῦ παιζειν μόρρα· *giuocare la morra ἢ mora, — jouer à la mourre, — to play the mora*. Ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ οἱ γράψαντες περὶ τῶν ἐθίμων τῶν ἀρχαίων Ῥωμαίων, ἀναφέρουσι τὴν παιδίαν ταύτην (1)· ὅλοι δὲ συμφωνοῦσιν ὅτι τὸ micare digitis ἐπαίζετο ἀπαλλάκτως ὥπως ἡ σημερινὴ μόρρα τῶν Ἰταλῶν, καὶ ὅτι καὶ ὁ Κικέρων καὶ ὁ Πετρώνιος, καὶ ὁ Σουετώνιος τὴν μόρραν ἐνόουν διὰ τῶν περικοπῶν τῶν ὁποίων ἐμνημονεύσαμεν.

Ἀλλὰ πόθεν ἡ λέξις μόρρα; Κατ' ἀρχάς, πρὶν ἢ μελετήσω τοὺς ἀνωτέρω συγγραφεῖς, ἐνόμιζον ὅτι ἡ παιδιὰ αὕτη ὠνομάζετο οὕτω ἐκ τῶν Μάυρων, οἵτινες ἐξουσίαζον ἄλλοτε τὴν Ἰσπανίαν καὶ μέρη τινὰ τῆς Ἰταλίας, καὶ τοὺς ὁποίους ἀμφοτέρω τὰ ἔθνη ταῦτα καλοῦσι Μόρρους. Δυσπιστῶν ὁμῶς εἰς τὴν εἰκασίαν μου, ἠρεύνησα ἐπιμελῶς καὶ τοὺς σχολιαστὰς τῶν εἰρημένων συγγραφέων, καὶ πολλοὺς λεξικογράφους Λατίνους, Ἰταλοὺς, Ἀγγλοὺς καὶ Γάλλους. Ἀλλ' ἐκ τούτων, ἄλλοι μὲν παρέλειπον παντάπασι τὴν λέξιν, ἄλλοι δὲ τὴν ἐξήγησαν διὰ τῆς ἀπλῆς τῆς παιδιᾶς περιγραφῆς. Μόλις ἐσχάτως ἐκ λεξικοῦ πολυτόμου ἐκδοθέντος ἐν Νεαπόλει, ἔμαθον ὅτι παράγεται ἀπὸ τῆς Κελτογαλατικῆς λέξεως *meur*, σημαίνουσης τὸν δάκτυλον.

Ἡ μόρρα λοιπὸν τὴν ὁποίαν παίζουν σήμερον οἱ ὁμογενεῖς ἡμῶν ἐπτανήσιοι, εἶναι αὕτη ἐκείνη τὴν ὁποίαν ἐπαίζον οἱ Ῥωμαῖοι, πολὺ ἀρχαιοτέρα καὶ αὐτῶν τῶν χρόνων τοῦ Κικέρωνος, κατὰ τὴν μαρτυρίαν αὐτοῦ τούτου τοῦ συγγραφέως.

N. Δ.

ΠΡΟΚΑΤΑΚΛΥΣΜΑΙΑ ΤΕΤΡΑΠΟΔΑ.

Ὅσῳ εἰσπληρόμεν εἰς τὰς φυσικοῖστορικές συλλογὰς τοῦ Βρεττανικοῦ μουσείου ἢ τοῦ βοτανικοῦ κήπου τῶν Παρισίων, διελθὼν διὰ τοῦ ταριχευτοῦ ὁμίλου πάντων τῶν θηρίων τῆς γῆς καὶ τῶν κτηνῶν τῶν ἀγρῶν, τῶν πετεινῶν τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῶν ἰχθύων τῆς θαλάσσης, καὶ τῶν ἐρπετῶν τῶν ἐρπόντων ἐπὶ τῆς γῆς, εἰσπληρόμεν συνήθως τελευταῖον εἰς αἶθουσαν σπανίως δεχομένην τῶν περιέργων τὰς ἐπισκέψεις, καὶ ἐν ἣ ὁ θάνατος ἐφαίνεται ἐν ὅλῃ τοῦ τῆ γυμνότητι, οὐχί, ὡς ἐν ταῖς λοιπαῖς, περιβεβλημένος τὴν ψευδῇ τῆς ζωῆς προσωπίδα, εἰς τὴν αἶθουσαν ἐν ἣ ἵστατο ἐν ἀπαισίῳ παρατάξει ὁλόκληρος λόχος σκε-

λετῶν μετ' ἀμόρφων σωρῶν ὀρυκτῶν προκατακλυσμαίων ὀστέων. Ἐκεῖ, ἐνώπιον τῆς νεκρικῆς αὐτῆς ὁμηγύρεως, ἔκλινον σύμους τὴν κεφαλὴν, καὶ διὰ τῆς φαντασίας ἀνεπτερούμεν πρὸς τὸ σκοτεινὸν παρελθόν· ἐκεῖνο, τὸ προηγηθὲν πάσης ἀνθρωπίνης μνήμης καὶ αὐτοῦ τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ἔδλεπον τὰ ἄψυχα ταῦτα λείψανα ἀναβιοῦντα, καὶ τερατώδεις μορφὰς ἐνδύμενα, καὶ κατακυριεύοντα τῆς γῆς, καὶ περιτρέχοντα αὐτὴν ἀπὸ πέρατος μέχρι πέρατος, καὶ τὸν θάνατον ἐπόμενον ἐπὶ τὰ εἴημά τιν, καὶ τὴν φύσιν φρίττουσαν ἐνώπιον τῆς ἀκαταβλήτου αὐτῶν δυνάμεως. Καὶ μετὰ ταῦτα ἔδλεπον τὴν γῆν σκοτιζομένην καὶ σειομένην ὡς ἂν ἐρρήγνυντο αὐτῆς τὰ θεμέλια, καὶ τὰ σπλάγχνα αὐτῆς σπαραττόμενα, καὶ ἐκ τῶν βαράθρων φλόγα ἐρευγομένην καὶ χειμάρρους καταποντίζοντας τὰς φυλάς τῶν τεράτων, καὶ διασπείροντας αὐτῶν τὰ ὀστᾶ. Καὶ μετὰ ταῦτα ἔδλεπον πάλιν τὴν ἡμέραν διαγελῶσαν, καὶ ἐπὶ τῶν γαληναίων ὑδάτων ἵσταμενον τὸν ἀρτίπλαστον ἄνθρωπον, καὶ νικηφόρον εἰς τὴν φύσιν ρίπτοντα βλέμμα, καὶ ἀπευθύνοντα αὐτῇ συγχρόνως μειδίαμα ἐξευγενισμόν αὐτῇ καὶ εἰρήνην ἐπαγγελλλόμενον. Καὶ ἔχαιρον μελετῶν τῆς ἀρχαίας φύσεως τὰ νεκρώσιμα αὐτὰ ὑπομνήματα.

Τὰ ὀστᾶ ταῦτα εἰσὶν ἀπολελιθωμένα, μεταβαλόντα δηλαδὴ τὴν οὐσίαν αὐτῶν εἰς ὀρυκτὴν ἀπὸ ζωϊκῆς, διὰ τῆς μυστηριώδους ἐκείνης καὶ ἀκατανόητου ἐνεργείας τῆς φύσεως, δι' ἣς ἀντικαθίσταται ἐντὶ σώματι ἀνθ' ἑκάστου μορίου ἄλλο μῶριον λίθου, καὶ οὕτω τὸ μὲν σχῆμα διατηρεῖται ἐντελῶς τὸ αὐτὸ, ἡ δὲ ὕλη ἀποβαίνει ἄλλοια. Οἱ πλείστοι δὲ τῶν φυσικῶν πεποιθότες σήμερον ὅτι ἡ φύσις, γηράσασα ἤδη, ἀπώλεσεν ἀπὸ τῆς τελευταίας αὐτῆς διαμορφώσεως τὴν ἀπολιθωτικὴν ταύτην δύναμιν, καὶ ὅτι ἂν μεγάλη τις καταστροφή ἐξωλόθρευε σήμερον τὸ ἀνθρώπινον γένος, οὐδὲ ἶχνος αὐτοῦ ἔθελε διασωθῇ ὅπως μαρτυρήσῃ ποτέ εἰς τοὺς διαδόχους τοῦ περὶ τῆς ἐφημέρου αὐτοῦ ὑπάρξεως· διότι διαφέρει μεγάλως ἡ προκατακλυσμαία ἀπολίθωσις τῆς ἐπιλιθώσεως, ἥς τὸ φαινόμενον καθ' ἡμέραν ἐπαναλαμβάνεται παρὰ τινὰ πηγαῖα ὕδατα, καὶ συνίσταται εἰς ὑποστάθμην λιθώδη, ἣτις ἐπικάθηται ἐπὶ τῶν τωμάτων καὶ τὰ ἐπιχρίει.

Τὰ εὐρισκόμενα ὀρυκτὰ ὀστᾶ ἀνήκουσι τινὰ μὲν εἰς θηρία ἐντελῶς ἐκλειπειότα καὶ ἄγνωστα, τινὰ δὲ εἰς γένη εἰτέτι ὑπάρχοντα καὶ πάντα μὲν κεῖνται ἐντὸς στρωμάτων γῆς ἐν οἷς οὐδὲν φαίνεται ἶχνος ἀνθρώπου, ὥστε ἡ ἀπολίθωσις αὐτῶν προφανῶς συνέβη πρὸ τῆς γεννήσεως τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλὰ τὰ μὲν τῶν εἰδῶν ὅσα εἰσέτι ὀφίστανται, εὐρίσκονται ἐντὸς ἀνωτέρων στρωμάτων, νεωτέρας γεωλογικῆς παραγωγῆς, τὰ δὲ τῶν ἐντελῶς ἀπουλεσθέντων ἐντὸς στρωμάτων βαθυτέρων, καὶ μεμαχρυσμένων ἀπὸ τὴν ἐμφάνισιν τοῦ ἀνθρώπου διὰ πολλῶν ἀλλεπαλλήλων κατακλυσμῶν.

Περὶ ἀνθρωπίνων ἀπολιθώσεων πολλὰ ἐρρέθησαν, ἀλλ' ἡ ἐρευνα καὶ ἡ ἐπιστήμη τὰ ἀπέδειξαν ὅλα ψευδῆ. Ἐν 1613 Γάλλος τις χειρουργός, Μαζοριέρος καλούμενος, ἐδείκνυσεν ἀπολελιθωμένα ὀστᾶ τεραστίου γίγαντος, καὶ ἔλεγε, καὶ εἰς φυλλάδιον ὑπὸ τινος Ἰησουΐτου συνταχθὲν ἔγραψεν, ὅτι εὗρεν αὐτὰ εἰς παμ-

(1) Roman antiquities By James Boyd. London 1836 ccl 399.

μεγέθη τάφον, ἐπιγεγραμμένον **TEUTOBOCHUS REX**, τοῦ βασιλέως τῶν Κίμβρων Τευτοδόχου, ὅστις ἐπολέμησε κατὰ τοῦ Μαρίου, καὶ ὅτι παρὰ τὸν σχε-
λετὸν εὔρε πεντήκοντα νομίσματα, φέροντα τοῦ Μαρίου τὸν τύπον. Ἄλλ' ἀπεδείχθη μετὰ ταῦτα ὅτι τὰ μὲν νομίσματα ἦσαν κίβδηλα, τὰ δὲ ὅτι εὑρέθησαν ἐν ἀνασκαφῇ γενομένη ἐν Γαλλίᾳ, καὶ ἦσαν σκελετὸς οὐχὶ γίγαντος, ἀλλ' ἐλέφαντος· διότι εἰς τὸν ἀγύμναστον ὀφθαλμὸν οὐδενὸς ζώου σκελετὸς ὁμοιάζει μᾶλλον τὸν ἀνθρώπινον ἀπὸ τοῦ ἐλέφαντος. Εἰς μεταγενε-
στέρους δὲ χρόνους, ἀφ' οὗ προυχώρησεν ἡ ἀνατομία, καὶ ἐγένετο ὀξυδερκεστέρα καὶ δυσπιστοτέρα, γί-
γαντος μὲν οὐδεὶς πλεον, ἐλεφάντων ὅμως παμπό-
λοι εὑρέθησαν ἀπολελιθωμένοι σκελετοὶ ἐν Εὐρώπῃ, καὶ πρὸ πάντων ἀκατανόητον πλῆθος ἐν τῇ κοιλάδι τοῦ Ἄρνου κατὰ τὴν βόρειον Ἰταλίαν. Ἐπὶ πολὺ ἐνομίσθη ὅτι αὐτοὶ εἰσὶ τὰ λείψανα τῶν θηρίων τοῦ Ἀνίβου, ὅστις μετὰ τὴν ἐν Τραβίᾳ νίκην, ὑπερβάς τὰ Ἀπένινα, ἐπολέμησε τὸν Φλαμίνιον ἐν Τρασυμένῳ. Ἀλλὰ καὶ ὁ Τίτος Λίβιος καὶ ὁ Πολύβιος μνημονεύ-
ουσιν ὅτι ὁ Λίβιος στρατηγὸς εἰσῆλθε μετὰ τριακον-
ταδύω ἐλεφάντων εἰς Ἰταλίαν, μετὰ τὴν μάχην ὅμως τῆς Τρεβίας τῷ εἶχον μείνει μόνοι ὀκτώ, ἐξ ὧν ἑπτὰ ἀπώλεσε, μάτην προσπαθήσας νὰ ὑπερβῇ τὰ Ἀπέν-
ινα ἐν ὥρᾳ χειμῶνος, ὥστε ὅταν τὸ ἐπόμενον ἐαρ-
κατῆλθεν εἰς τὴν κοιλάδα τοῦ Ἄρνου, εἶχεν ἓνα μόνον ἐλέφαντα.

Οὐ μόνον δ' ἐν Ἰταλίᾳ ἀλλὰ καὶ ἀλλαχοῦ τῆς Εὐρώ-
πης, ὅπου οὐδέποτε εἰσεχώρησαν οὐδὲ Κάρχηδόνιοι οὐ-
δὲ καὶ Ῥωμαῖοι, εὐρίσκονται πολλὰ ἐλεφάντων ὅτια, ἐν Πολωνίᾳ, ἐν Νορβηγίᾳ, ἐν πάσῃ τῇ Σκανδιναυίᾳ, καὶ μέχρι τῆς Ἰσλανδίας αὐτῆς. Τὰ ἀσυγκρίτως δὲ πλεῖστα αὐτῶν εἰσὶ τεθαμμένα ὑπὸ τοῦς πάγους τῆς Σιδηρίας, καὶ τινες νῆσοι μάλιστα τοῦ πεπηγμένου ὠ-
κεανοῦ, ἐντὸς τοῦ πολιχοῦ κύκλου ἀκόμη, σύγκειν-
ται ὀλόκληροι σχεδὸν ἐκ πάγων, ἐξ ἁμμου, καὶ ἐξ ὀ-
ρυκτῶν ὁστῶν ἐλεφάντων. Οἱ δὲ κάτοικοι τῆς Σιδη-
ρίας, ἐξορύττοντες ἀδιακόπως τοὺς γιγαντιαίους ἐκεί-
νους σκελετοὺς, χωρὶς ποτέ νὰ ἰδῶσι τὸ ζῶον εἰς ὃ αὐτοὶ ἀνήκουσι, πιστεύουσι καὶ διηγοῦνται ὅτι ἐν τῷ σκότει καὶ ἐν ὑπογείοις σύριγξι ζῇ δίκην ἀσπαλα-
κος τεράστιόν τι κερατφόρον θηρίον, εἰς ὃ τὸ φῶς τῆς ἡμέρας ἀπεβαίνει θανατηφόρον, καὶ ἀποκαλοῦσιν αὐτὸ **Μαμμούθ**. Τὸ αὐτὸ δὲ πιστεύεται καὶ ἐν Κίνα, ὅπου τὸ ὑποτιθέμενον τρωγλοδίαιτον τέρας καλεῖται *Τιεν-
σανίτα*. Περίεργον δὲ εἶναι προσέτι ὅτι ὀρυκτὰ ὅσα ἐλεφάντων εὐρίσκονται πολλὰ καὶ ἐν Ἀμερικῇ, ὅπου ἐλέφαντες ποσῶς δὲν ὑπάρχουσι, καὶ ἐτι περιεργότε-
ρον ὅτι ὅπου ἐπὶ τῆς γῆς ζῶσιν ἐλέφαντες, ἐκεῖ ὀρυ-
κτὰ αὐτῶν ὅσα δὲν εὐρίσκονται. Οἱ δὲ σκελετοὶ αὐ-
τῶν δὲν ἀπαντῶνται ποτέ ὀλοσχερεῖς, καὶ πάντοτε σχεδὸν συνεναμιγμένοι μετ' ὁστῶν καὶ ἄλλων ζῶων μικρῶν καὶ μεγάλων, καὶ εἰς διάφορα στρώματα ἀ-
ποτεθέντα ἄλλοτε μὲν ὑπὸ γλυκέων ὑδάτων, ἄλλοτε δὲ ὑπὸ τῆς θαλάσσης. Τὸ δὲ πάντων θαυμα-
στότατον, ὅτι σωροὶ τῶν ὁστῶν αὐτῶν εὐρίσκον-
ται πανταχοῦ ὅπου ἀπαντῶνται μεγάλα χρυσωρυ-
χεῖα. Οὕτω πλῆθος ὀρυκτῶν εὑρέθη εἰς τὰ Οὐράλια

ἢ Σιέρα Νεβάδα τῆς Καλλιφορνίας παριστᾷ ὅλα στρω-
ματα αὐτῶν, καὶ ἐν Αὐστραλίᾳ, ὅπου νεωστὶ ἀνεκα-
λύφθη νέα Καλλιφορνία, εὑρέθησαν συγχρόνως καὶ σπήλαια πλήρη ὀρυκτῶν ὁστῶν. Πρέπει λοιπὸν νὰ πιστεύσωμεν ὅτι ἡ γῆ ἦν χρυσῇ ἐπὶ τῆς νεότητός της, καὶ τὰ θηρία ταῦτα, περιφερόμενα ἐπ' αὐτῆς, χρυσὸν ἐπάταυν ὑπὸ τοὺς πόδας των, ὅτι δ' ὁ χρυσὸς εἰς εὐ-
τελὲς μετεβλήθη χῶμα ἀφ' ὅτου μάλιστα ἐγεννήθη ὁ ἄνθρωπος, τὸ μόνον φιλόχρυσον ζῶον!

Ἀλλὰ πόθεν σκελετοὶ ἐλεφάντων εἰς μέρη ὅπου ἐ-
πικρατοῦσιν αἰώνιοι παγετοί, ὅπου οὐδὲν βλαστάνει φυτὸν, οὐδὲν τούλάχιστον ἐκ τῶν καταλλήλων εἰς δια-
τροφὴν αὐτῶν, ὅπου ἡ στεῖρα φύσις οὐδ' οὐτὰ τῶν ψυχροτέρων κλιμάτων τὰ ζῶα, τὴν λευκὴν ἀλώ-
πεκα, τὴν ἱππελορον ἢ τὴν λευκὴν ἄρκτον δύναται πλεον νὰ παραῖξη ἢ συντηρήσῃ. Ὅτι ἐκεῖ οὐδ' ὑπ' ἀνθρώπων κατετέθησαν, οὔτε ὑπὸ βιαιᾶς ὑδάτων φορᾶς κατεκυ-
λίσθησαν, εἶναι προφανές, διότι οὔτε τακτικῶς συ-
σσωρευμένοι εὐρίσκονται, ὡς ἡ πρώτη, ἄλλως ἀδύνατος, ὑπόθεσις ἤθελεν ἀπαιτεῖ, οὔτε τριβῆς ἔχνη φέρουσιν, ὡς εἰς τὴν δευτέραν ἤθελεν εἶσθαι ἄφρευκτον.

Τὰ θηρία λοιπὸν ταῦτα ἔζων ἀγελήδων εἰς τοὺς ἀ-
ξένους ἐκείνους τόπους, καὶ τὰ κλίματα ταῦτα, ὅπου τὸ θερμόμετρον πολλαχὺς καταπίπτει μέχρι τοῦ 50 βαθμοῦ ὑπὸ τὸ μηδέν, ὑπῆρχε καιρὸς ὅταν εἶχον τὴν θερμοκρασίαν τῆς Λιβύας καὶ τῆς Ἰνδικῆς ἢ δ' ἀποψυ-
ξίς αὐτῶν δὲν συνέβη βαθμηδόν, διότι ἐμπρὸς τῆς προϊούσης ψυχρότητος ἤθελον ὑποχωρεῖ κατ' ὀλίγον αἱ ἐλέφαντες, καὶ ἐξ ἐναντίας εὑρέθη ἐν Σιδηρίᾳ μεταξὺ τῶν πάγων εἰς ἐξ αὐτῶν ὀλόκληρος, ἐπὶ τῶν ὁστῶν κώζων τὸ δέρμα του. Τοῦτο δ' ἀποδεικνύει ὅτι κατελή-
φθη ὑπὸ ψύχους αἰφνηδίου καὶ ὑπερβολικοῦ, ὅπερ μόνον ἡδύνατο νὰ διατηρήσῃ ἐπ' αἰῶνας τὰ εὐδιάλυτα αὐτοῦ μέρη.

Τί ἄλλα θυνάμεθα ἐκ τούτων νὰ συμπεράνωμεν, ἢ ὅτι παρελθὼν ποτὲ πρὸ τῆς ἀνθρωπίνης ἐποχῆς ἀπο-
πεπλανημένος τις κομήτης, ἢ ἄλλος τις ἀλήτης αὐρά-
νιος, ἔδωκε μέγα ῥάπισμα εἰς τὴν γῆν, ἥτις στροβι-
λισθεῖσα περὶ ἐαυτὴν ὡς μέθυσος σκοτοδινίῳ, μετέ-
θετο τὸν ἡμερινὸν εἰς τοὺς πόλους τῆς καὶ τοὺς πόλους εἰς τὸν ἡμερινόν, ὥστε διὰ μιᾶς πάγοι κα-
τεκάλυψαν τὰς αὐχμούσας ἐκτάσεις ἅς διέκαιεν ὁ ἥ-
λιος κάθετος, καὶ στιγμιαίως θάνατος κατέψηξεν ἐν αὐταῖς τοὺς σφιγμούς τῆς ζωῆς· ἐξ ἐναντίας δ' ὁ ἥ-
λιος ἤρριψε τὴν ζωογόναν πορείαν του ἐπὶ τῶν κλι-
μάτων ἅτινα ἀπ' αἰώνων ἦσαν ἄλλοτε καταδεδικα-
σμένα εἰς τὸ ψύχος καὶ εἰς τὰ ἐξώτατον σκότος. Ἡ τίς οἶδεν ἂν ὁ ἥλιος, ὡς τις τεράστιος ὠροδείκτης, δὲν εἶναι διατεταγμένος νὰ μεταπηδᾷ ἀνὰ πᾶσαν μυριά-
δα αἰώνων ἀπὸ μοίρας εἰς μοίραν, μεταθέτων τὸν ἄξωνα τοῦ ἡμερινοῦ, καὶ εἰς πᾶν βῆμά του νὰ σβύνη πᾶσαν ζωὴν ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς, καὶ νὰ παραῖξη νέαν σειρὰν ὄντων καὶ νέαν κοσμικὴν ἐποχὴν;

Μετὰ τῶν σκελετῶν τοῦ Ἐλέφαντος εὐρίσκονται συνήθως, μάλιστα ἐν τῇ βορείᾳ Ἀμερικῇ, τὰ ὅτια ἄλ-
λου τινὸς θηρίου ἐκλελειπότος, ὁμοίου δὲ τῷ ἐλέ-
φαντι, ἀλλὰ παγιωτέρου καὶ μακροτέρου, καὶ διαφέ-
ροντος πρὸ πάντων αὐτοῦ διὰ τὴν ἐξόγκωσιν τῶν μασ-

σητήρων του, δι' ἣν καὶ μαστόδους ἐπωνομάσθη. Οἱ ἰθαγενεῖς τῆς Ἀμερικῆς μυθολογοῦσι περὶ αὐτοῦ ὅτι ἔζη ποτὲ μετὰ φυλῆς γιγάντων ἀναλόγου πρὸς αὐτὸ ἀναστήματος, ὅτι δὲ τὸ Μέγα Ὄν, ὀργισθὲν πρὸς ἀμφοτέρων τὴν προπέτη δύναμιν καὶ τὴν ὕβριν, ἐκεραύνωσε πᾶν τὸ γένος τῶν τε γιγάντων καὶ τῶν θηρίων τούτων, ὧν ὅμως ἐν, τὸ μέγιστον, τοῖς κεραυνοῖς ἀντιτάττον τὸ εὐρὺ μέτωπόν του, ἀπέσειεν αὐτοὺς ἀνισχύρους, μέχρις οὗ εἰς τὸ ἐπλήγωσε κατὰ πλευράν· τότε δὴ τὸ τέρας, εἰς τὴν ἀλγηδόνα ἐνδίδον, ἔφυγε πρὸς τὰς μεγάλας λίμνας, καὶ μένει ἐν τῷ πυθμένι αὐτῶν κεκρυμμένον μέχρι τῆς σήμερον.

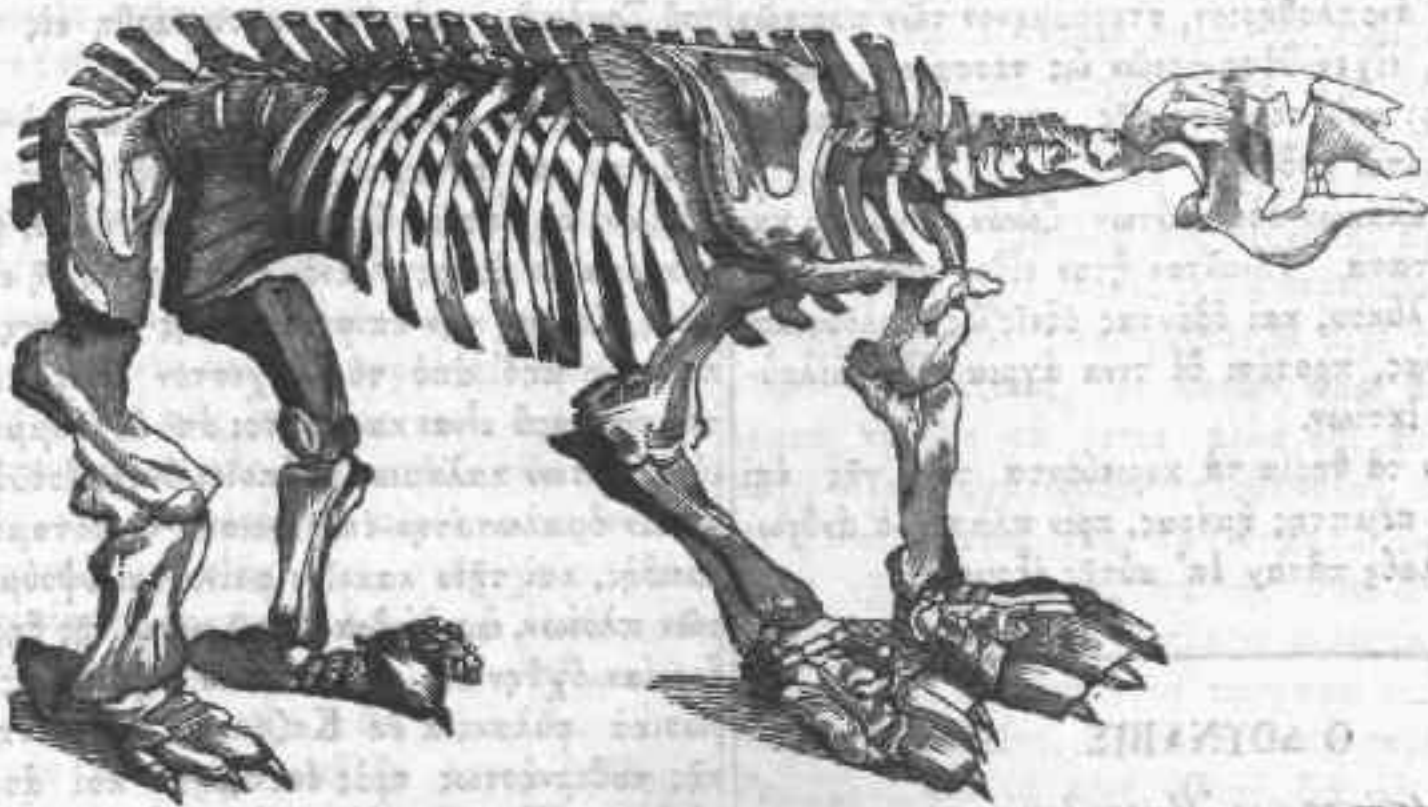
Πρὸ οὐ πολλῶν ἑτῶν ἀνεσκήφη ἐν Τυρρηνίᾳ ὀλόκληρος σχεδὸν σκελετὸς μαστόδοντος.

Μεταξὺ τῶν ὀρυκτῶν σκελετῶν, ὁ τοῦ Ἰπποποτάμου εἶναι εἰς τῶν συνηθεστέρων, καὶ παμπληθεῖς εὐρίσκονται ἐν τῇ κοιλάδι τοῦ Ἀρνού· εὐρέθησαν δὲ καὶ ἐν Γαλλίᾳ ἀναμειγμένοι μετ' ὀδόντων κροκοδείλων, καὶ μετὰ σκελετῶν ἵππων, γένους ἐλάσσονος τοῦ κοινοῦ, βοῶν μειζόνων τῶν ἤδη γνωστῶν καὶ μακρυτέρων ἐλάφων.

Ἐπίσης πολυάριθμοι, καὶ μάλιστα ἐν τῇ ἀρχαίᾳ στερεᾷ ἀπαντῶνται οἱ ὀρυκτοὶ ρινόκεροι, παριστῶντες τινὰς διαφορὰς πρὸς τοὺς ἤδη ζῶντας, πρὸ πάντων ὡς πρὸς τὸν σχηματισμὸν καὶ τὴν ἀνωτέραν ἰσχὺν

θρώπου, ἀνήκουσι καὶ οἱ σκελετοὶ τῶν ταπεινῶν τῶν γιγαντωδεστέρων πάντων τῶν θηρίων ὅσα τρέφουσιν ἀμφοτέραι αἱ Ἰνδίαι, πολὺ μείζονες αὐτοῖ τῶν σωζομένων αὐτῶν εἰδῶν. Ἐν ταῖς ἐρήμοις τῆς Ἀμερικῆς διαιτᾶται ζῶον, ὅπερ ὡς ἐξάμβλωμά τι τῆς φύσεως φαίνεται ἢ ὡς ἀποτυχοῦσα αὐτῆς ἀπόπειρα, καὶ δύναται μᾶλλον νὰ θεωρηθῇ ὡς λείψανον ἐκ τῆς ἀρχαιοτέρας τῆς γῆς καταστάσεως, λησμονηθὲν ἐν τῷ παρόντι ὀργανισμῷ αὐτῆς, οὗ οἱ νόμοι εἰσὶν ἐχθρικοὶ πρὸς αὐτὸ, καὶ ἐν ᾧ ἄγει βίον δύσφορον καὶ ἐλκεϊνόν, ἐν τῇ γενικῇ τῆς πλάσεως ἀρμονίᾳ ὡς παράδοξος παραφωνία ἐμφανιζόμενον. Τὸ ζῶον αὐτὸ εἶναι ὁ Βραδύπους. Τὰ ἐμπρόσθια σκέλη του δις τῶν ὀπισθίων μακρότερα, ἀπροσφυῶς εἰς τὸ σῶμα γομφούμενα, καὶ εἰς πόδας ἀπολήγοντα οἷτινες φαίνονται ὡς ἐξηρθρωμένοι ὑπὸ τῆς φύσεως, κωλύουσι πολυτρόπως τὸ βάδισμά του, καὶ μόνον τῷ ἐπιτρέπουν νὰ σύρηται ἐπὶ δύνως ἐπὶ τῶν ἀγκώνων, καὶ νὰ στρέφηται περὶ ἑαυτὸ, ὥστε ἐν ὅλῃ ἡμέρᾳ μόλις ἐναγωνίως δύναται πεντήκοντα βήματα νὰ προβῇ. Δὲν ἔχει δὲ οὔτε ὀνόχας οὔτε ὀδόντας πρὸς ὑπεράσπισιν, καὶ μόνον δύναται νὰ τραφῇ ἐκ χόρτων καὶ φύλλων, ὅσα παρὰ πόδας εὐρίσκει.

Καὶ ὅμως τοῦ ζώου τούτου, ὅπερ ὑπὲρ πᾶν ἄλλο δύναται νὰ κριθῇ ὡς εἰς τὴν πνευματικὴν ἐκείνην ἐπὶ

Μεγαθήριον.

τοῦ ἐπὶ τῆς ρινὸς προέχοντος κέρατος. Ὅσα αὐτῶν ἐκωρύχθησαν καὶ ἐν Γαλλίᾳ καὶ ἐν Γερμανίᾳ· ἐν δὲ Σιδηρίᾳ εὐρέθη ἐν 1771, ὀλόκληρος ρινόκερος ἐντελὲς κατεψηγμένος, καὶ ἔκτοτε ἀνεκαλύφθησαν καὶ ἄλλοι τοιοῦτοι. Ἐχουσι δὲ πάντες τὸ δέρμα τριχωτὸν καὶ παχὺ, ὡς καὶ ὁ ὀλόκληρος εὐρεθεὶς ἐλέφας, ὅπερ ἀποδεικνύει ὅτι, ὅταν κατελήφθησαν ὑπὸ τῆς αἰφνιδίως καταστροφῆς ἧτις τοὺς ἐξωλόθρευσεν καὶ τοὺς ἐπάγωσεν ἐν τῷ ᾧμα πρὶν διαλυθῶσι, κατόικουν ἤδη ἢ ἦσαν ὀργανισμένοι ὅπως κατοικῶσιν ὁπωσοῦν ψυχρὰ κλίματα.

Εἰς τὰ αὐτὰ τέλος ἐπιπόλαια στρώματα, τὰ πλησιέστερα κατὰ τὴν ἐποχὴν εἰς τὴν γέννησιν τοῦ ἀν-

θρώπου, ἀνήκον, οὐδὲν σώζεται ὀρυκτὸν λείψανον. Ἀνεκάλυψεν ὅμως ὁ περικληὲς Οὐασιγκτῶν ἐν σπηλαίῳ τῆς Ἀμερικῆς σκελετὸν θηρίου πολλὴν πρὸς τὸν βραδύποδα σχέσιν ἔχοντος, ἴσου δὲ πρὸς τὸν μέγιστον ὄσα, καὶ ἐκάλεσεν αὐτὸ ἐκ τῆς κατασκευῆς τῶν ὀνύχων του Μεγαλόδοντον.

Μετ' οὗ πολὺ ἀνεκαλύφθη σκελετὸς τοῦ αὐτοῦ γένους, ἰσομήκης δὲ πρὸς μέγαν ἐλέφαντα, καὶ ἐλέγχων ζῶον ἀτελές-μὲν εἰσέτι τὸν ὀργανισμόν, ἀλλ' ὅπως ὅποτε ζώσιμον· διότι εἰ καὶ βραδυκίνητον, ἀλλ' ἦτον ἰσχυρὸν, καὶ ὀπλισμένον δι' ὀξέων ὀνύχων, προσέτι δὲ χορτοφάγον, ὥστε οὔτε νὰ διώκῃ οὔτε νὰ φεύγῃ εἶχεν ἀνάγκην, καὶ τὴν τροφὴν αὐτοῦ ἠδύνατο εὐχερῶς νὰ

εξορύττη καὶ ἐκρίζῃ. Τὸ ζῶον τοῦτο ἐκλήθη Μεγαθήριον, καὶ αὐτοῦ τὸν σκελετὸν παριστᾷ ἡ παραῦσα εἰκών.

Τέλος εἰς τὰς αὐτὰς νεωτέρας καὶ ὑψηλοτέρας στιβάδας τοῦ προκατακλυσμαίου σχηματισμοῦ τῆς γῆς εὐρέθη μία θάλασσα, εἰς μόνος ἄρκος θαλάσσης, καὶ ἐξ αὐτοῦ Κυβίρος ὁ πᾶν ἐγνώρισεν ὡς ἐξ ὄνου τὸν λέοντα, ἰδιαίτερον εἶδος ζῶων, τεράστιον μηρμυκοδόρον ἢ παγγαλίον, εἰκοσιτασσάρων ποδῶν μήκος ἔχοντα.

Ἄλλ' εἰς τὰς βαθυτέρας καὶ ἀρχαιοτέρας τῆς γῆς στιβάδας εὐρίσκονται ὅσα ζῶων, ἅτινα εἰσὶ πάντῃ ξένα πρὸς ὅσα ἤδη ζῶσιν ἐπὶ τῆς γῆς. Ταῦτα δὲ πάντα εὐρέθησαν μέχρι τοῦδε ἐν Εὐρώπῃ, καὶ, τὸ περίεργον, μόνον ἐν τῇ κοιλάδι τῶν Παρισίων, περὶ ἐκείνην δηλαδὴ τὴν πόλιν, ἣτις ἐγέννησε τὸν μεγαλοφυέστερον αὐτῶν ἐξηγητὴν, τὸν Κυβίρον. Οὗτος μετὰ μεγίστης ἀγγινοίας τὰ διάφορα αὐτῶν μέρη ἀντιπαραβαλὼν καὶ συνθεῖς, διέκρινε κατὰ τὴν διαφορὰν τῶν ὀδόντων, τῶν σιαγόνων, τῶν κρανίων κτλ. διάφορα εἶδη δύο γενῶν χορτοβόρων, ὧν τὸ μὲν ὠνόμασε *Παλαιοθήριον*, τὸ δὲ *Ανοπλοθήριον*. Τοῦ πρώτου τὸ μείζον εἶδος μέγεθος εἶχεν ἵππου, ὡμοίαζε κατὰ τὰ λοιπὰ χοῖρον μάλιστα, ὀγκώδη, βαρὺν, βραχύκωλον, μετὰ τὴν βίνα ὡς τοῦ ταπεινοῦ κινητὴν καὶ προέχουσιν, καὶ δύο ὡς τοῦ κάπρου ὀξεῖς ὀδόντας, καλυπτομένους ὁμῶς ὑπὸ τῶν χειλέων. Τὸ δ' ἀνοπλοθήριον, στερούμενον τῶν φυσικῶν τούτων ὀπλῶν, εἶχεν ὕψος τριῶν ὡς τεσσάρων ποδῶν, καὶ μήκος μέχρι τοῦ πέρατος τῆς μακροτάτης οὐρᾶς τοῦ περίπου ὀκτὼ ποδῶν.

Μετὰ τῶν ἀκάκων δὲ τούτων ζῶων συνέζων καὶ ἄλλα θηριωδέστατα. Τοιοῦτον ἦτον εἶδος μὲν ἔχοντος ἀνάστημα λύκου, καὶ ὀδόντας ὀξεῖς ὡς ὀφελούς, καὶ ἰσχυρὰς σιαγόνας, προσέτι δὲ τινὰ ἄγρια εἶδη αἰλουρῶν κυνῶν καὶ ἰκτίων.

Ταῦτα ἦσαν τὰ θηρία τὰ κυριεύοντα τῆς γῆς ἐπὶ τῆς αὐγῆς τῆς πέμπτης ἡμέρας, πρὶν πλασθῇ ὁ ἄνθρωπος, καὶ πρὶν λάβῃ πᾶσαν ἐπ' αὐτῆς ἐξουσίαν.

Ο ΔΟΥΝΑΒΙΣ.

Ἀπόσπασμα Ἡμερολογίου.

... Ἀπαυδήσαντες τέλος ἐκ τῆς κακοπαθείας, διότι ἐμείναμεν ἄγρυπνοι δι' ὅλης τῆς νυκτὸς ἕνεκα τῆς εξακολουθούσης τρικυμίας, ἀπεφασίσαμεν, μετὰ τὴν ἐξαγρίωσιν τῶν κυμάτων, νὰ εἰσέλθωμεν ὅπως δὴ ποτε εἰς τὸν Δούναβιν. Γενομένης ἅπαξ τῆς ἀποφάσεως ταύτης, ἀνεπετάσαμεν ὅλα μας τὰ ἱστία, καὶ διευθύναμεν τὴν πρῶραν πρὸς τὴν εἰσοδὸν τοῦ ποταμοῦ ἀφοῦ προηγουμένως ὑψώσαμεν σημαίαν ῥωσικὴν εἰς τὸν ἐμπρόσθιον ἱστὸν τοῦ πλοίου, ὡς σημεῖον προσκλήσεως, διὰ νὰ ἐξέλθῃ ἡ λέμβος τῆς ἐκεῖ σταθμευούσης ῥωσικῆς Ἡμιολίας, καὶ μᾶς ποδῶν ἐτήρησιν, διότι τὰ ἐκτερχόμενα πλοῖα δὲν πρέπει νὰ παρεκκλίνουσιν οὔτε γραμμὴν τῆς πορείας των ὡς ὑπαρχόντων ἐκατέρωθεν σκοπέλων. Τῶνόντι, μετὰ πάντε λεπτὰ, ἴδομεν διὰ τηλεσκοπίου ἐξελθοῦσαν τὴν λέμβον εἰς τὸ στόμιον,

ἔχουσιν εἰς τὸ ἄκρον μακρὰς σουλίδος ἐρυθρὰν σημαίαν, ἡ ὁποία κλίνουσα δεξιὰ ἢ ἀριστερὰ, μᾶς ἐδείκνυε τὴν γραμμὴν ἣν ἔπρεπε νὰ διατρέξωμεν. Εὐρισκόμεθα ἤδη πλησιέστατα τοῦ κινδυνώδεστατου μέρους τῆς εἰσοδου, τὸ ὁποῖον, μὴ ἔχον βάθος περισσότερον τῶν δέκα Ἀγγλικῶν ποδῶν, εἶναι λίαν ἐπικίνδυνον εἰς τὰ ἐκτερχόμενα καὶ ἐκτερχόμενα πλοῖα, καὶ προσέτι, διότι τὸ μὲν ρεῦμα φέρεται ὀρμητικῶς πρὸς τὰ κάτω, ὁ δὲ ἄνεμος ὠθεῖ τὰ κύματα κατ' ἐναντίαν διεύθυνσιν. Ἐνῶ δὲ ἅπαντες συνηγμένοι παρὰ τὴν πρῶραν παρετηροῦμεν προσεκτικῶς τὰ σημεῖα τῆς ῥωσικῆς λέμβου, αἴφνης ἠσθάνθημεν τρομερὸν κλόνον. Τὸ πλοῖον προσέκρουσεν εἰς τὸν σκόπελον, αἱ δὲ κορυφαὶ τῶν ἱστῶν του ἠνώθησαν σχεδόν, καὶ ἀμέσως ἐπανήλθον εἰς τὴν προτέραν τῶν στάσιν. Δὲν εἶχομεν ἀκόμη ἀνανήψει ἐκ τοῦ τρόμου, καὶ ἀμέσως ἐπῆλθε καὶ δεύτερος, καὶ τρίτος, καὶ τέταρτος, καὶ πέμπτος κλόνος. Ἐντρομοὶ οἱ ναῦται ἔτρεξαν ἅπαντες εἰς τὰς ἀντλίας, διὰ νὰ παρατηρήσωσι μὴ τὸ πλοῖον διερρήξῃ· ἀλλὰ μόλις ἐπλησίασαν ἐκεῖ, καὶ φωναὶ ἀγαλλιόσας ἀντήχησαν καθ' ὅλον τὸ κατὰστρομα, διότι τὸ πλοῖον δὲν ὑπέστη τὴν ἐλαχίστην βλάβην. Μετὰ δὲ τὸν πέμπτον κτύπον ἐπλεεν ὡς βέλος, καὶ τότε ἡ ἐλπίς ἐπανήλθεν. Εἶχομεν ἤδη περάσει τὸν φρικτὸν σκόπελον, ἡ δὲ ῥωσικὴ λέμβος πλησίασας μᾶς συνεχάρη διὰ τὴν σωτηρίαν μας. Μετ' ὀλίγον ἐφθάσαμεν ἀπέναντι τῆς συνοικίας τοῦ Σουλινᾶ, καὶ τότε παρουσιάσθη εἰς τοὺς ὀφθαλμούς μας ὁ Δούναβις.

Ὁ ἐξωθεν ἐρχόμενος δὲν δύναται νὰ διακρίνῃ τὸ στόμιον τοῦ ποταμοῦ, εἰμὴ ἀπὸ τοὺς ἱστὸς τῶν πλοίων, τὰ ὅποια, ὅντα συνηγμένα ὁμοῦ, φαίνονται ὡς πυκνότερον δάσος γυμνῶν δένδρων· ἡ γῆ εἶναι ὁμαλωτάτη, ἴση μετὰ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης, μὴ διακοπτομένη μηδ' ἀπὸ τὸ ἐλάχιστον ὕψωμα. Αἱ ὄχθαι τοῦ ποταμοῦ εἶναι κατὰφυτοι ἀπὸ ἑκατομμύρια λεπτῶν εὐθραύστων καλάμων, οἱ ὅποιοι ὄντες ἰσοῦψεις, παριστάνουσιν ὁμαλωτάτην ἐπιφάνειαν. Ὁ ποταμὸς εἶναι ἐλικοειδὴς, καὶ τῆδε κακίῃ φαίνονται ὑψούμενοι οἱ ἱστοὶ τῶν πλοίων, ὡς δένδρα ἐν τῷ μέσῳ τῆς ξηρᾶς. Εἰς τὴν βορείαν ὄχθην εὐρίσκονται καθ' ὠρισμένας διαστάσεις, ῥωσικὰ φυλακεῖα ἐκ Κοζάκων, τοποθετημένων παρὰ τῆς κυβερνήσεως πρὸς ἐπιτήρησιν καὶ ἀσφάλειαν τῶν πλοίων. Ἐχουσι δὲ μετ' αὐτῶν καὶ τὰς γυναῖκας καὶ τὰ τέκνα των, τὰ ὅποια, ζῶντα ἐν τῷ μέσῳ τῶν χιόνων καὶ πάγων, λαμβάνουσι τὴν φυσιογνωμίαν ἐκείνην, τὴν ἰδιαίτουσαν εἰς τοὺς κατοίκους ὅλων τῶν ἀρκτῶν κλιμάτων. Εἶναι δὲ τοσοῦτον πιστοὶ καὶ ἀκριβεῖς εἰς τὰ χρέη των, ὥστε δὲν παρεκκλίνουσιν οὔτε κεραίαν, ἂν καὶ εἶναι μεμονωμένοι ἐν τῷ μέσῳ τοῦ πάγου. Καταγίνονται εἰς τὴν ἀλίσταν, καθὼς καὶ εἰς καθαρισμὸν τῶν ὀχθῶν τοῦ ποταμοῦ ἀπὸ τὰ εἰρημένα φυτὰ. Ἡ νότιος ὄχθη εἶναι τὸ ὄριον τῆς Τουρκίας· βορβορώδης ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, καταντᾷ εἰς τινὰ μέρη ἀδιάβατος· οἱ κάλαμοι φθάνουσι μέχρι τοῦ ὕδατος, ὁλόκληροι δὲ συμμορίαὶ ληστῶν κρύπτονται ἐκεῖ.

Ἐν τούτοις τὸ πλοῖον ἐπροχώρει ταχέως ὠθαύμενον ὑπὸ λεπτῆς αὔρας, μέχρι τοῦ μέρους ἐνθα ἀρχίζει